

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Dejanje velja.

Leto za letom zdihujemo in tožimo o velikih krivicah, ki se godé slovenskemu narodu, da se mu ne pripozna popolna jezikovna ravnopravnost po uradih. Ali če se vprašamo po uzrokih brezuspešnega borenja za svoje ustavno utemeljene narodne pravice, pripoznati bodemo pač morali, da veliki del krivde leži le tudi na naših ramah. — Sami storimo premalo in kar storimo, premalo vstrajno in premalo odločno.

Pač je resnica, da je naš narod že precej prebujen ali sama prebujenost nam še malo koristi, če se ne pokaže dejansko v doslednej in neustrašljivej rabi svojega materinega jezika v govoru in v pisavi — pred Bogom in pred svetom. Da bi se to izvrševalo povsod in po vsakem, pridobili bi si v malih letih večjih napredkov, kakor z vsemi svojimi dosedanjimi prošnjami, resolucijami in memorandi.

Radi bi videli, če li kopica slovenskih uradnih pisem pri okrajnih oblastvih in množica, ki glasno zahteva pred sodišči svoje pravice v svojem jeziku, ne bi prisilila vlade, da namesti po naših krajih uradnike, ki so zmožni slovenščine tudi v pisavi in da napravi konec nenaravnim razmeram sedanjim. Dejanje in ravnanje tako bila bi deroča moč, ki bi prej ali slej prodrla jezove nemškega nasilja.

Žalibože se godi pri nas le nasprotno. V družinskem in javnem življenju podpira se rado, kar je nemškega, deloma iz nevednosti, deloma iz navade.

Oglejmo si le naša županstva, okrajne zastope, okrajne in krajne šolske svete, kako dosledno se še posvetujejo in uradujejo v nemškem jeziku, da-sij so njih članovi večinoma možje narodnjaki in so nekdamorda sklenili slovensko uradovanje. Ali še na ta način ne podpiramo nemštva in ne kopamo groba slovenskemu jeziku?

Uzroki takemu ravnanju pa niso nič dru-

zega, kakor gola brezbriznost, popustljivost, mlačnost, strah pred zamero kacega „visocega gospoda“ in kar je morda najvažnejše, oddaja tajniških služeb ljudem, ki nimajo ali sposobnosti ali pa prave volje, da bi uradovali slovensko.

To so napake in najstrupovitejše rane našega narodnega življenja, katere zamoremo le zaceliti, če se óvrsteje poprimemo dela. Rešitev naša je vstrajno in odločno delovanje lastno. Vstrajno naj se poučuje ljudstvo o svojih narodnostnih pravicah in naj se mu pokažejo pota in ovinki, po katerih jih more doseči. Ljudstvo pa, če se je enkrat poučilo, naj tudi svoje pravice povsod in vsikdar odločno zahteva. To je naša rešilna pot. Dejanje velja.

F. P.

„Črna vojska“, nje namen in sestava.

(Dalje.)

Oproščevanje od črne vojske. — Oproščevali se bodo črnovojniki le na podlagi nabornih, pregledovalnih in preiskovalnih komisij. Te se bodo vselej po nabornih okrajih sestavile, kedar bo treba črno vojsko sklicati. Če je bil kdo svoje dni pri naborni komisiji za stalno vojsko nespretnim spoznan zaradi te ali one napake ter ga dela ona tudi za črno vojsko nespretnega, zavrže ga črnovojniška naborna komisija lahko že na podlagi tega izreka tudi za črno vojsko, to pa, če je bila napaka zadosti jasno popisana.

Za tiste črni vojski podvržene, katerim je videti, da niso za to, sestavi se v domačem kraju občinska preiskovalna komisija. Za tako preiskavo lahko vsak črni vojski podvržen sam prosi svojega župana, poslednji ima pa dolžnost tako preiskavo tudi iz lastnega nagiba pričeti. Če torej tak črnovojnik prosi za preiskavo pred naborno ali pregledovalno komisijo, to njegovo željo župan naznani okrajnemu glavarstvu, glavar pa sestavi dotično komisijo.

Črnovojniki, ktere bi naborna ali pregledovalna komisija za službo v črni vojski zvrгла dobé od svojega županstva oprostilno potrdilo in se ob enem izbrišejo iz črnovojniškega zapisnika.

Častniki in uradniki, ki so bili v vojaški službi pa mislijo, da niso več sposobni za službovanje v črni vojski, morajo se obrniti, kedar se bodo na to službovanje klicali, do svoje razvidniške gosposke prve vrste. Način preiskovanja, kteremu se jim bo podvreči, je jako jednostaven in se bodo preiskovali, kolikor je možno vsak v svojem okraju, da ne bo prevelikih stroškov.

Zavoljo družbinskih razmer se ne bo nihče oprostil od službovanja v črni vojski. Pač pa se bo na podlagi dotičnih črnovojniških postav marsikdo začasno oprostil od črne vojske.

Toda tudi teh ne bo kdo vé, kako veliko in bodo samo take osebe, katere so nepogojno potrebne pri javnih uradih in javnih prometnih zavodih, ter zaradi službe ne morejo svojega posla zapustiti. Ali tudi tukaj ne morejo sami za oprosténje prositi, temveč le dotični uradi ali gosposke in v tem se bo pokazalo, če so dotični uradniki nepogojno potrebni, torej nenadomestljivi. Tako n. pr. noben železniški uradnik ne more sam prositi za oprosténje od črne vojske, pač pa ima dotično društvo, oziroma ravnateljstvo, za to skrbeti s tem, da vloží zapisnik vseh tistih uradnikov, ki so jih za službo in promet neogibno potrebni. Leti zapisniki se ne vlagajo še le, kedar že voda v grlo teče, temveč jih je treba že v mirnem času sestaviti in za to določeni gosposki izročiti. Železnična društva vložila bodo dotične zapisnike pri c. kr. trgovinskem ministerstvu. Oproščeni dobili bodo certifikate.

Ko bi se ob času vojne sile pokazalo, da ta ali ona velika obrtnija, ki za vojsko potrebne reči izdeluje, potrebuje za izdelovanje taistih vse svoje delavce, ki so sicer za črno vojsko, vložiti ima prošnjo z natančnim zapisnikom dotičnih delavcev tista vojaška gosposka, za katero se potrebno blago izdeluje (ženijsko ravnateljstvo, tehnična artilerija, monturna zakladništva) in to pri c. kr. brambovskem zapovedništvu tiste pokrajine, kjer se dotična tovarna nahaja. Oproščevanje tistih oseb, ki so v stalni armadi, mornarici, pri brambovcih ali pri žandarjih služili, pa je to le v posebnih slučajih dovoljeno.

Ob času mobilizacije oprosté se lahko tudi ravnateljji drugih velikih obrtnijskih zavodov, ako so nenadomestljivi za daljši promet v tovarni. Predlagati jih morajo politične gosposke c. kr. brambovskemu zapovedništvu. Brambovska gosposka jih oprostí, če je nepretrgano nadaljevanje prometa dotični tovarni na javno korist.

Posvečenim katoliškim duhovnikom in službovajočim duhovnikom drugih ver ni treba prositi za oprosténje, kajti le ti bodo služili, kedar in kolikor bo treba, v svojem poklicu za vojaške kaplane pri črni vojski. Enako ne potrebujejo oprostévanja stražniki c. kr. finančne straže in c. kr. gozdarstva, in bi se oboji klicali le v skrajni sili v črno vojsko in še takrat le toliko, kolikor bi dopuščale njih službene razmere. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Nekaj za zdravje.

Mnogokrat slišim mlade gospode kaplane in župnike toževati, da jim vmes zelo slabo prihaja. To pride navadno od želodčevega nahoda. Sploh vse slabosti izvirajo po veliki večini iz pokvarjenega želodca.

Namenjen sem bil že davno v „Slov. Gospodarju“ razglasiti, kako se je meni godilo. Skoro dve leti sem imel želodčni nahod in hudo glavno omotico. Ob nedeljah sem s težavo božjo službo opravljal. Navadno pa sem moral se pri oltarji med daritvijo sv. meše za oltar prijeti, drugače bi bil padel. Klečati pred oltarjem brez stoleca mi ni bilo mogoče. Vsako zdravilo bilo je zastoj. Petnajst pijavic sem si dal nastaviti, pa tudi zastoj.

Po naključji pa mi je nek vinski trgovec pravil o svojej bolezni. Bil je namreč tako bolan, da se je le s pomočjo vrvi mogel v postelji obračati, in ozdravil se je s čistilnimi kroglicami popolnoma. Dobil sem jaz tudi tri škatljice čistilnih kroglic in jih jemal vsaki večer po dve pri navadni hrani. V enem tednu je že zginila vsa omotica. V dveh mesecih bil sem pa skoro popolnoma ozdravljen, in ako me kedaj opominja stara bolezen, vzamem zopet nekatere večere po dve kroglici in čutim se popolnoma zdravega. Vsi pa, kateri se tako ozdravljajo, naj se varujejo mošta ali tolklje in žganja, to je za želodčni nahod, kakor strup.

Napis je ta le: „Blutreinigungs-Pillen, Apotheke zum goldenen Reichsapfel (Pserhofer) in Wien“.

Le tamkaj se prave čistilne kroglice dobijo, drugod so ponarejene in niso za rabo.

Naročijo se pa ena, dve ali več svitkov. En svitek ima 6 škatljic, v vsaki škatljici pa je 15 kroglic.

Nikomur ne bo žal, jaz sem že mnogim z nasvetom pomagal in vsak mi je bil hvaležen.

Ako se denarji po nakaznici naprej pošljejo, velja 1 svitek 1 fl. 25 kr., 2 svitka 2 fl. 30 kr., 3 svitki 3 fl. 40 kr., 4 svitki 4 fl. 40 kr., 5 svitkov 5 fl. 20 kr., 10 svitkov 9 fl. 20 kr.